

Rahimi gegn Grikklandi

Dómur frá 5. apríl 2011

Mál nr. 8687/08

3. gr. Bann við pyndingum

13. gr. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

Útlendingar. Meðferð hælisleitenda. Börn.

1. Málsatvik

Kærandi, Eivas Rahimi, er afganskur ríkisborgari. Hann fæddist árið 1992 og býr sem stendur í Aþenu. Eftir að foreldrar hans létust í átökum í Afganistan flúði hann landið til grísku eyjunnar Lesbos. Þar var hann handtekinn 19. júlí 2007, þá fimmtán ára gamall, og vistaður í flóttamannabúðum. Hann sótti um pólitískt hæli í Grikklandi.

Grísk yfirvöld héldu því fram að kærandi hefði strax verið látinn vita, með tilkynningu sem skrifuð var á arabísku, um rétt hans til að kvarta yfir vistun sinni til lögreglustjóra og rétt hans til að láta reyna á frelsissviptingu hans fyrir stjórnsýsludómstóli. Kærandi hélt því aftur á móti fram að hann hefði ekki fengið neinar upplýsingar um að unnt væri sækja um pólitískt hæli. Þá hefði hann ekki fengið fullnægjandi aðstoð túlks. Vísaði kærandi sérstaklega til þess að túlkurinn sem aðstoðaði hann hefði ekki verið bundinn trúnaði. Kærandi hélt því fram að hann hefði ekki fengið upplýsingar um réttindi sín á tungumáli sem hann skyldi.

Kæranda var haldið í flóttamannabúðunum fram til 21. júlí 2007. Hann hélt því fram að hann hefði verið látinn búa með fullorðnum, sofa á óhreinum dýnum, borða á gólfinu og að hann hefði ekki fengið að hafa nokkur tengsl við umheiminn. Eitt sinn hefði hann þó fengið að ræða við fulltrúa félagasamtaka.

Grísk yfirvöld héldu því fram að kærandi hefði búið í klefa sem sérstaklega hefði verið hannaður fyrir ungmenni og að hann hefði ekki látið í ljós neina óánægju vegna aðstæðna sinna. Ákvörðun um brottvísun kæranda var gefin út 20. júlí en þar kom fram að frændi kæranda, N.M, sem væri fæddur árið 1987, ætti að fara með honum. Kærandi hélt því fram að hann vissi ekki hver N.M. væri og að hann hefði aldrei gefið til kynna við yfirvöld að hann þekkti hann. Grísk yfirvöld héldu því aftur á móti fram að kærandi hefði hvorki gert athugasemd við þetta fyrirkomulag né látið vita að N.M. væri ekki frændi hans og að hann vildi ekki fylgja honum.

Eftir að kærandi var látinn laus naut hann hvorki aðstoðar stjórnvalda til að ferðast innan Grikklands né til að dveljast þar. Kærandi var heimilislauð um nokkurt skeið þar til að frjáls félagasamtök í Aþenu veittu honum húsaskjól á farfuglaheimili. Í vottorði frá félagasamtökunum kom fram að kærandi hefði komið til borgarinnar ásamt öðrum ungmennum sem ekki voru í fylgd fullorðinna. Kærandi hefði átt erfitt með að aðlagast aðstæðum og sofa í myrkri. Hann hefði einnig verið mjög horaður og veikburða. Kæranda hefði ekki verið skipaður tilsjónarmaður. Hann hefði flúið Afganistan af ótta við að verða neyddur til hermennsku hjá Talibönum.

Beiðni kæranda um pólitískt hæli í Grikklandi var hafnað.

2. Meðferð málsins fyrir Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að brotið hefði verið gegn rétti hans samkvæmt 3. og 13. gr. sáttmálans þar sem honum hefði ekki verið veittur viðhlítandi stuðningur miðað við að hann var unglingur sem ekki var í fylgd fullorðinna þegar hann var handtekinn. Þá hefðu þær aðstæður, sem honum hefðu verið búnar eftir að hann var sviptur frelsi og síðan eftir að honum var sleppt lausum verið alls ófullnægjandi. Kærandi hélt því fram að brotið hefði verið gegn 1., 2. og 4. mgr. 5. gr. sáttmálans þar sem lítið hefði verið framhjá þeirri staðreynd að hann var unglingur og auk þess ekki verið upplýstur um ástæður frelsissviptingarinnar.

Niðurstaða

Um 3. og 13. gr.: Dómstóllinn fjallaði sérstaklega um þau sjónarmið sem hafa bæri í huga við sönnun á málasetvikum. Tekið var fram að dómstóllinn væri ekki bundinn við þau gögn sem grísk stjórnvöld létu dómstólnum í té heldur gæti hann litið til annarra gagna sem aflað hefði verið vegna málsins.

Með hliðsjón af vottorði þeirra félagasamtaka sem höfðu aðstoðað kæranda var talið sannað að frá og með 27. júlí 2007 hefði kærandi ekki verið í fylgd ættingja sinna. Um tímabilið frá 19. til 27. júlí 2007 leit dómstóllinn til ýmissa skýrslna um aðbúnað flóttamanna á eyjunni Lesbos sem þóttu staðfesta ásakanir kæranda um að alvarlegir ágallar hefðu verið á meðferð grískra yfirvalda á ungum flóttamönnum sem ekki voru í fylgd annarra flóttamanna og að yfirvöld hefðu margsinnis skráð að börn væru í fylgd með fullorðnum skyldmönnum þegar þau voru það í raun ekki og að þau væru oft skráð sem fullorðnir. Dómstóllinn benti á að í gögnum grískra yfirvalda væri ekki að finna upplýsingar um nein fjölskyldutengsl kæranda og N.M. Sérstaklega var bent á að svo virtist sem textinn í tilkynningu til kæranda um að honum og frænda hans væri vísað úr landi væri staðlaður. Málsmeðferð grískra yfirvalda sem leiddi til þeirrar niðurstöðu að kærandi og N.M. væru skyldir hefði verið óljós og ekki til þess fallin að tryggja að svo væri í raun. Þetta hefði haft alvarlegar afleiðingar þar sem N.M. hefði átt að vera tilsjónarmaður kæranda. Grísk yfirvöld höfðu ekki veitt neinar upplýsingar um það hvað varð um N.M. eftir að honum var sleppt lausum. Ekki var talið að kærandi hefði notið tilsjónar fullorðins einstaklings á tímabilinu 19. til 27. júlí 2007.

Upplýsingabæklingurinn sem kærandi fékk frá grískum yfirvöldum hafði engar upplýsingar um möguleika hans til að kvarta til lögreglustjóra eins og yfirvöld héldu fram. Dómstóllinn taldi að þau hefðu heldur hvorki náð að sýna fram á að lögreglustjóra hefði borið skylda til að bregðast við slíkri kvörtun né hvenær vænta hefði mátt slíkra viðbragða. Dómstóllinn benti á að Evrópunefnd um varnir gegn pyndingum hefði gert athugasemdir við að á Grikklandi væri engri stofnun falið að sinna eftirliti með flóttamannabúðum eins og þeim sem kæranda var komið fyrir í. Loks var talið að upplýsingabæklingurinn hefði ekki komið kæranda að miklu gagni, enda hefði hann verið á arabísku sem kærandi skyldi ekki. Í ljósi þessa var talið að kærandi hefði ekki þurft að tæma frekari kæruleiðir áður en dómstóllinn tæki mál hans til skoðunar.

Dómstóllinn tók fram að hann gæti ekki slegið því föstu að kærandi hefði verið vistaður með fullorðnum einstaklingum en lýsingar hans á aðbúnaði í flóttamannabúðunum þar sem hann bjó voru taldar í samræmi við ýmsar heimildir sem bentu til þess að aðbúnaður þar hefði verið slæmur. Talið var að aðbúnaðurinn hefði verið vanvirðandi fyrir kæranda jafnvel þótt hann hefði einungis búið í búðunum í tvo daga.

Um aðbúnað kæranda eftir að honum var sleppt úr haldi tók dómstóllinn fram að kærandi tilheyrði hópi fólks sem ætti undir högg að sækja og að yfirvöldum hefði þess vegna borið að grípa til ráðstafana til að annast hann og vernda. Sér í lagi hefði verið nauðsynlegt að skipa kæranda tilsjónarmann. Talið var að yfirvöld hefðu vanrækt þetta hlutverk sitt. Af þessum sökum hefði kærandi þurft að sjá um sig sjálfur sem vafalaust hefði leitt til andlegs áfalls fyrir hann eins og lýst hefði verið í vottorði frá þeim samtökum sem síðar höfðu tekið kæranda upp á sína arma. Var talið að grísk yfirvöld hefðu brotið gegn 3. gr. sáttmálans með því að setja kæranda í þessar aðstæður eftir að honum var sleppt úr flóttamannabúðunum. Einnig hefði verið brotið gegn 13. gr. sáttmálans þar sem kærandi hefði ekki átt þess kost að leita réttar síns vegna þessa hjá grískum yfirvöldum.

Þar sem grísk yfirvöld hefðu svipt kæranda frelsi í samræmi við heimildir sem kveðið var á um í grískum lögum án þess að taka til nokkurrar skoðunar hvort úrræðið sem beitt var væri í samræmi við aðstæður kæranda sem barns var talið að brotið hefði verið gegn f. lið 1. mgr. 5. gr. sáttmálans. Einnig var talið að brotið hefði verið gegn 4. mgr. 5. gr. sáttmálans þar sem kæranda hefði ekki verið veittur kostur á að láta reyna á frelsissviptingu sína fyrir viðeigandi yfirvaldi eða dómstól.